

Służba
Celna

**Działania Służby Celnej
Środki ochrony roślin**

Służba Celna postrzegana jest przede wszystkim przez pryzmat jej zadań o charakterze fiskalnym. Odprowadza należności stanowiące blisko 30% dochodów budżetu krajowego. Są to wpływy z ceł, podatku akcyzowego pobieranego na granicach jak i wewnątrz kraju, podatku VAT od towarów przywożonych spoza UE. Do budżetu UE przekazywanych jest 75% dochodów z ceł, jako tradycyjne środki własne UE. Taka funkcja nakłada na polską Służbę Celną szczególną odpowiedzialność w zakresie prawidłowego wymiaru i skutecznego systemu poboru należności budżetowych Polski i UE.

Zadania o charakterze fiskalnym nie są jednak jedynymi, jakie realizuje polska Służba Celna w ramach kompetencji przyznanych jej przez przepisy prawa zarówno wspólnotowego jak i krajowego. Tematyka dotycząca ochrony zdrowia i życia ludzi, zwierząt i roślin służących człowiekowi a także ochrona gatunków zagrożonych wyginięciem oraz ochrona środowiska naturalnego, ochrona konsumentów, stały się jednym z podstawowych obowiązków polskiej Służby Celnej. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej kraj nasz stał się jednym z krajów granicznych Wspólnoty i przyjął odpowiedzialność za wywiązywanie się z przepisów prawa dotyczących ochrony nie tylko obywateli czy naturalnego środowiska naszego kraju, ale także wszystkich innych krajów Unii Europejskiej. Egzekwowanie przez organy celne zarówno wspólnotowych jak i krajowych przepisów z zakresu ograniczeń pozataryfowych jest jednym z głównych pozafiskalnych zadań organów celnych. Ochrona życia i zdrowia ludzi czy ochrona przyrody realizowana podczas kontroli na granicach Unii Europejskiej jest jednym z istotniejszych zadań, jakie nakładają wspólnotowe przepisy na kraje członkowskie.

Obecnie wiele towarów produkowanych jest w krajach, w których bezpieczeństwo i wymagania kraju przywozu nie są respektowane, najczęściej w celu obniżenia kosztów produkcji. Z tego powodu Unia Europejska, wprowadzając określone wymagania bezpieczeństwa dla towarów dopuszczanych na jej terytorium, ustanowiła stosowne mechanizmy nie tylko w zakresie wycofywania z rynku niebezpiecznych produktów, których używanie może grozić życiu lub zdrowiu ludzi albo środowisku, ale również zaangażowała organy celne w kontrolę towarów dopuszczanych do obrotu na terenie Unii.

Jednym z towarów mogących stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz środowiska są środki ochrony roślin. Ryzyko, zwłaszcza w przypadku podrabianych lub sfałszowanych środków ochrony roślin jest często niedoceniane. Ze względu na ogromną wydajność nawet małych ilości środków ochrony roślin, nieuprawnione lub niewłaściwe ich użycie może prowadzić do zatrucia ludzi i środowiska. Wysokie ceny środków ochrony roślin, wynikające m. in z konieczności ścisłego przestrzegania rygorystycznych przepisów dotyczących obrotu chemikaliami przy ich produkcji, stanowią dużą pokusę przywozu środków ochrony roślin, które nie zostały dopuszczone do obrotu na terytorium Polski lub zostały podrobione. Zatem nie tylko przesyłki dużych ilości środków ochrony roślin wymagają czujności przy sprawdzaniu spełniania wymogów regulujących ich dopuszczenie do swobodnego obrotu, lecz również przesyłki przywożone przez podróżnych, którzy potencjalnie nie mają świadomości, jak niebezpieczne może być używanie tańszych, lecz niesprawdzonych substancji.

Służba Celna dostrzegając rosnące zagrożenie związane z przywozem nielegalnych środków ochrony roślin podjęła działania zmierzające do ograniczenia takiego przywozu.

Przykładowo, we właściwości Izby Celnej w Przemyślu, w latach 2009- 2013 dokonano 71 ujawnień środków ochrony roślin przewożonych nielegalnie przez podróżnych. Skala zjawiska nielegalnego przywozu środków ochrony roślin w 2014 roku znacznie się powiększyła, gdyż w okresie od początku 2014 r. do końca lipca 2014 r. dokonano 94 ujawnień.

Środki ochrony roślin ujawniane są zasadniczo podczas kontroli w ruchu osobowym. Towary te ukrywane są najczęściej w bagażach. Towar przemycany, w postaci płynu lub proszku jest w oryginalnych opakowaniach jednostkowych: plastikowych butelkach albo w workach z tworzywa sztucznego. Przemycane środki ochrony roślin nie są jednak dopuszczone do obrotu w Polsce, a co za tym idzie ich stosowanie w naszym kraju jest zabronione.

Metody wykrywania tych towarów są podobne do metod stosowanych przy ujawnianiu innych towarów, których przywóz jest zabroniony bądź reglamentowany: systemowa analiza ryzyka, analiza własna funkcjonariuszy celnych, wzmożone działania kontrolne.

W najbliższym czasie takie wzmożone działania kontrolne prowadzone będą w skali całego kraju. Poprzedzi je akcja informacyjna skierowana do podróżnych.

Wzmożone działania obejmować będą nie tylko podróżnych, ale także przedsiębiorców

dokonyjących importu z państw trzecich. Dotychczasowe działania Służby Celnej potwierdziły, iż w tym obszarze również dochodzi do nieprawidłowości.

Przykładowo, dzięki informacjom przekazanym przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), polska Służba Celna zatrzymała 21 ton nielegalnych pestycydów z Chin. Zawierały one niezarejestrowane lub nielegalne substancje, potencjalnie szkodliwe dla zdrowia. Kontener zawierający 21 ton pestycydów po dostarczeniu do Odessy został rozładowany, a towar przeładowany na ciężarówkę z przeznaczeniem do Polski. Importer pestycydów nie był podmiotem zarejestrowanym, co wzbudziło podejrzenia Biura OLAF. Po otrzymaniu z Biura OLAF informacji o tym transporcie, 19 maja 2014 r. polska Służba Celna zatrzymała na przejściu w Dorohusku całą przesyłkę. Transport zawierał środki ochrony roślin, które nie mogą być używane na terytorium UE (10,5 tony) oraz takie, co do których zaistniało podejrzenie, że są sfalszowane (również 10,5 tony).

Badania i analizy przeprowadzone m.in. przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa potwierdziły, że mamy do czynienia z nielegalnymi i sfalszowanymi środkami ochrony roślin, potencjalnie groźnymi dla zdrowia.

Konsekwencją bliskiej współpracy Służby Celnej i PIORIN było m.in. podpisanie w dniu 20 marca 2015 r. *Porozumienia pomiędzy Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Szefem Służby Celnej w sprawie współdziałania w zakresie nadzoru nad przemieszczaniem i wprowadzaniem do obrotu środków ochrony roślin.*

Wyniki działań jakie podejmowane będą w najbliższym czasie w obszarze przywozu środków ochrony roślin wykorzystane zostaną m.in. do monitorowania obrotu tymi towarami. Jest to szczególnie istotne z uwagi na ochronę życia i zdrowia ludzi, ale również ma swoje silne uzasadnienie ekonomiczne. W przypadku bowiem powtarzających się ujawnień w polskich produktach żywnościowych pozostałości nielegalnych środków ochrony roślin, zagrożony może być eksport polskiej żywności.